

## ДЪРЖАВНАТА ПОЛИТИКА ПО КАЧЕСТВОТО - НАРАСТВАНЕ НА БЕЗРАБОТИЦАТА ИЛИ ВЛОШЕНА ПОКУПАТЕЛНА СПОСОБНОСТ

Валер Кантарели, президент на "Интернешънъл Куолити Консалтънтс"

Откъс от публична лекция в София, НДК, май 1997 г.

.....  
.....  
.....

За всички западни и източни несоциалистически страни проблемът на безработицата, който вие не познавате, е критичен проблем. Може би сте забравили какви са последиците за живота на хората, като се вземе предвид, че вече нямате такъв проблем. Но днес за нас в ЕИО се предвижда, че 30 млн души ще бъдат лишени от възможността да живеят нормално.

И аз, на моята възраст, виждам сцени на мизерия, които някога преди това не съм срещал.

Има едно увеличаване на разликата в дохода между тези, които получават много, и тези, които нямат достатъчно.

Ето някои икономически правила, които не би трябвало да се пренебрегват.

Мисля, че на първо място икономическият растеж изисква създаване на конкурентноспособни възможности, т.е. на условия за производство на продукти, които да са конкурентноспособни.

На второ място е необходимо усилие за повишаване на квалификацията на персонала, без което би се забавило научно-техническото развитие. А научно-техническото развитие изисква засилване на международното сътрудничество.

На трето място - трябва да се намалят банковите печалби и свръхдоходите, които представляват спирачка за модернизация на предприятията, за увеличаване на източниците за обучение на хората и за нарастване на производителността на труда. Смятам също, че работниците във всички страни трябва да осъзнаят, че бъдещето е в техни ръце, така че не само средствата за производство трябва да се развиват в нашите страни.

Така стигаме и до проблема за покупателната способност.

Бих искал да припомня, че за да могат да се увеличат работните места, за да се осигурят печалба и нови пазарни възможности, за да бъдат достатъчни тези

пазарни възможности, трябва да бъдат увеличавани покупателната способност и перспективите за развитие.

Бих искал да наблегна и на обучението, което много често пренебрегваме пред изследванията и инвестициите.

За да разполагаме с повече блага, трябва да произвеждаме повече, да увеличаваме производителността, да развиваме човешките и материални ресурси, и най-важното - не бива да похабяваме вече създадените блага. Трябва да нараства съотношението между създадени богатства и вложени материални и финансови средства.

Бих искал да наблегна върху два момента.

Първият момент е този, че в капиталистически страни частта от печалбата, която не се ползва за разширяване на производството, а за облагодетелствуване на собствениците на капитала, представлява източник на спекулации, който не произвежда никакви блага, никакви богатства.

Вторият момент, върху който бих искал да наблегна, е, че обучението е основна точка в развитието на икономиката.

В държавните предприятия у нас (като "Рено" например) средствата за обучение представляват 5% от оборота. Става дума за сума от порядъка на около 800 до 2000 долара на човек годишно. И този дял нараства ежегодно с програмите за тотално качество във всички фирми, без значение дали са частни или държавни. Ние обаче сме изостанали с 20 години спрямо това, което правят японците, и затова трябва да ги догоним.

Какво представлява кризата на ефикасността? Тя се дължи на противоречие между недостатъчна като количество продукция и похабяване на налични ресурси. Фактически лошото качество представлява похабяване на налични ресурси, създадени в производството, включително и тези, които са резултат от нарастване на производителността на труда. Това се допълва от недостатъчната покупателна способност, което ще рече недостатъчни пазарни възможности - оттук и по-малкото работни места, следователно и по-голяма безработица.

У нас има долна граница за покупателната способност - и кризата на ефикасността рефлектира в нарастване на безработицата. При нас е обратното - безработицата е ограничена (на нула) и рефлексът е върху покупателната способност.

Аз не бих искал да наблягам повече на тези икономически фактори, на значението им. Те ще се проявят чрез безработица в икономика като нашата, но имат не по-малко пагубни последствия и в една страна като вашата.

## ДЪРЖАВНА ПОЛИТИКА ПО КАЧЕСТВОТО

Бих искал да изясня какво представлява във Франция държавната политика по качеството. Тя включва:

- първо, проучвания и изследвания за развиване на източници на обновление;
- второ, средства за финансиране на фирмите;
- трето, масово образование и обучение.

Така се стига до изготвяне на национален проект за прилагане на програми за тотално качество във фирмите.

Бях лично натоварен с програмата за тотално качество във фирмата "Рено". И в много френски фирми, държавни и частни, от 1983 г. насам мои колеги извършиха същата работа. Координацията на нашите проекти е на равнище ЕИО. Също и изготвянето на обща стратегия според мащабите на международните пазари. Ръководителите на фирми във Франция не разбраха достатъчно добре, че в групата на 12-те от ЕИО отварянето на границите е станало малко по малко от 1967 г. с подписването на Римския договор. В настоящия момент с политическата и финансовата намеса (в смисъл - създаване на нова монетна единица, на една обща банка на общността и т.н.), ние сме готови да отворим границите на ЕИО за едно международно съревнование.

Например, в автомобилната промишленост, Франция и Италия ограничиха до 3% отварянето на страните си за японската продукция (от 1 януари 1993 г. ние ще заплащаме на японците всички коли, които те "открадват" от нашия пазар). Същото е вярно и за "четирите дракона" - Южна Корея, Таланд, Сингапур и Хонгконг по отношение на американците. Японците и американците осъществяват протекционизъм, така че предизвикателството на ЕИО е от голямо значение. То още не е дооценено. Моето лично мнение е, че нашите политици или са имали много смелост, или не са доосъзнали момента.

Бих искал да ви поговоря за програмите за тотално качество в държавните фирми във Франция и за резултатите от тези програми. През 1981 г. много от държавните фирми бяха на загуба, с изключение на "Рено". "Рено" започна да губи през 1984 г., за да достигне максимална загуба от 12 милиарда за една година. Към настоящия момент, през 1988 г. "Рено" постигна печалба от 10 милиарда и всички държавни фирми през 1988 г. са печеливши. Такива са "Бюл Хъниуел", "Сен Гобен", "Томпсон", "Матра" и много други. Това показва, че когато една държавна фирма се управлява по ефикасни икономически критерии, тя може и трябва да даде същите

резултати както една частна фирма. Смятам, че този пример на френските държавни фирми е отговор на критиката, която им бе отправена, а именно - че мениджърите от държавните фирми имат осигурено работно място и не им е нужно да си напругат мозъците, за да накарат фирмите да работят добре.

Каква беше позицията на френското правителство и на министерствата? Бяха подписани договори с всеки един от ръководителите на фирми, основани на резултатите, които фирмите трябва да постигнат за един средно дълъг срок (но не за една година) и в рамките на една дългосрочна програма.

В примера, който ви привеждам с "Рено", въпросът, който бихте могли да ми зададете, е: "След като вие в началото сте спечелили, а след това загубили, в какво се изразяваше позицията на държавата?" Тя се изрази в това, че беше сменен ръководителят на фирмата. Така че управлението на държавната фирма е еднакво с това на частната фирма.

Въвеждането на програми за тотално качество във фирмите даде видимо положителни резултати. Но трябва също да се има предвид, че една програма за тотално качество не може да постигне стабилни резултати по-рано от 7-8 години.

Бих искал да споделя какви са помощите, отпуснати от държавата на фирмите. Те възлизат сумарно на 175 млрд. франка и са показани в проценти в следната таблица:

#### ДЪРЖАВНА ПОМОЩ ЗА ФИРМИТЕ

Общо 175 милиарда франка

1. Класически бюджетен кредит	20,3%
Изследване и развитие (наука, информатика, отбрана, съобщения, аеронавтика)	
2. Производство	5,2%
(черна металургия, корабостроене, аеронавтика)	
3. Инвестиции	4,9%
(бонификации на лихви)	
4. Износ	8,8%
(бонификации)	
5. Трудов кредит	3,7%
(преквалифициране, предпенсионни, частична безработица)	
6. Облекчения за задължителни производства	20,0%
(в полза на големи промишлени групировки)	
7. Пряко дотиране на стоки за широко потребление	11,4%
8. Данъчни облекчения	25,7%

Нека изясни обаче една важна постановка - отговорността за икономиката на фирмата пада преди всичко върху нейния ръководител, а не върху държавата.

.....

## ДЪРЖАВНАТА ПОЛИТИКА ПО КАЧЕСТВОТО - НАРАСТВАНЕ НА БЕЗРАБОТИЦАТА ИЛИ ВЛОШЕНА ПОКУПАТЕЛНА СПОСОБНОСТ

Валер Кантарели, президент на "Интернешънъл Куолити Консалтънтс"

Откъс от публична лекция в София, НДК, май 1997 г.

.....  
.....  
.....

За всички западни и източни несоциалистически страни проблемът на безработицата, който вие не познавате, е критичен проблем. Може би сте забравили какви са последиците за живота на хората, като се вземе предвид, че вече нямате такъв проблем. Но днес за нас в ЕИО се предвижда, че 30 млн души ще бъдат лишени от възможността да живеят нормално.

И аз, на моята възраст, виждам сцени на мизерия, които някога преди това не съм срещал.

Има едно увеличаване на разликата в дохода между тези, които получават много, и тези, които нямат достатъчно.

Ето някои икономически правила, които не би трябвало да се пренебрегват.

Мисля, че на първо място икономическият растеж изисква създаване на конкурентноспособни възможности, т.е. на условия за производство на продукти, които да са конкурентноспособни.

На второ място е необходимо усилие за повишаване на квалификацията на персонала, без което би се забавило научно-техническото развитие. А научно-техническото развитие изисква засилване на международното сътрудничество.

На трето място - трябва да се намалят банковите печалби и свръхдоходите, които представляват спирачка за модернизация на предприятията, за увеличаване на източниците за обучение на хората и за нарастване на производителността на труда. Смятам също, че работниците във всички страни трябва да осъзнаят, че бъдещето е в техни ръце, така че не само средствата за производство трябва да се развиват в нашите страни.

Така стигаме и до проблема за покупателната способност.

Бих искал да припомня, че за да могат да се увеличат работните места, за да се осигурят печалба и нови пазарни възможности, за да бъдат достатъчни тези

пазарни възможности, трябва да бъдат увеличавани покупателната способност и перспективите за развитие.

Бих искал да наблегна и на обучението, което много често пренебрегваме пред изследванията и инвестициите.

За да разполагаме с повече блага, трябва да произвеждаме повече, да увеличаваме производителността, да развиваме човешките и материални ресурси, и най-важното - не бива да похабяваме вече създадените блага. Трябва да нараства съотношението между създадени богатства и вложени материални и финансови средства.

Бих искал да наблегна върху два момента.

Първият момент е този, че в капиталистически страни частта от печалбата, която не се ползва за разширяване на производството, а за облагодетелствуване на собствениците на капитала, представлява източник на спекулации, който не произвежда никакви блага, никакви богатства.

Вторият момент, върху който бих искал да наблегна, е, че обучението е основна точка в развитието на икономиката.

В държавните предприятия у нас (като "Рено" например) средствата за обучение представляват 5% от оборота. Става дума за сума от порядъка на около 800 до 2000 долара на човек годишно. И този дял нараства ежегодно с програмите за тотално качество във всички фирми, без значение дали са частни или държавни. Ние обаче сме изостанали с 20 години спрямо това, което правят японците, и затова трябва да ги догоним.

Какво представлява кризата на ефикасността? Тя се дължи на противоречие между недостатъчна като количество продукция и похабяване на налични ресурси. Фактически лошото качество представлява похабяване на налични ресурси, създадени в производството, включително и тези, които са резултат от нарастване на производителността на труда. Това се допълва от недостатъчната покупателна способност, което ще рече недостатъчни пазарни възможности - оттук и по-малкото работни места, следователно и по-голяма безработица.

У нас има долна граница за покупателната способност - и кризата на ефикасността рефлектира в нарастване на безработицата. При нас е обратното - безработицата е ограничена (на нула) и рефлексът е върху покупателната способност.

Аз не бих искал да наблягам повече на тези икономически фактори, на значението им. Те ще се проявят чрез безработица в икономика като нашата, но имат не по-малко пагубни последствия и в една страна като вашата.

## ДЪРЖАВНА ПОЛИТИКА ПО КАЧЕСТВОТО

Бих искал да изясня какво представлява във Франция държавната политика по качеството. Тя включва:

- първо, проучвания и изследвания за развиване на източници на обновление;
- второ, средства за финансиране на фирмите;
- трето, масово образование и обучение.

Така се стига до изготвяне на национален проект за прилагане на програми за тотално качество във фирмите.

Бях лично натоварен с програмата за тотално качество във фирмата "Рено". И в много френски фирми, държавни и частни, от 1983 г. насам мои колеги извършиха същата работа. Координацията на нашите проекти е на равнище ЕИО. Също и изготвянето на обща стратегия според мащабите на международните пазари. Ръководителите на фирми във Франция не разбраха достатъчно добре, че в групата на 12-те от ЕИО отварянето на границите е станало малко по малко от 1967 г. с подписването на Римския договор. В настоящия момент с политическата и финансовата намеса (в смисъл - създаване на нова монетна единица, на една обща банка на общността и т.н.), ние сме готови да отворим границите на ЕИО за едно международно съревнование.

Например, в автомобилната промишленост, Франция и Италия ограничиха до 3% отварянето на страните си за японската продукция (от 1 януари 1993 г. ние ще заплащаме на японците всички коли, които те "открадват" от нашия пазар). Същото е вярно и за "четирите дракона" - Южна Корея, Таланд, Сингапур и Хонгконг по отношение на американците. Японците и американците осъществяват протекционизъм, така че предизвикателството на ЕИО е от голямо значение. То още не е дооценено. Моето лично мнение е, че нашите политици или са имали много смелост, или не са доосъзнали момента.

Бих искал да ви поговоря за програмите за тотално качество в държавните фирми във Франция и за резултатите от тези програми. През 1981 г. много от държавните фирми бяха на загуба, с изключение на "Рено". "Рено" започна да губи през 1984 г., за да достигне максимална загуба от 12 милиарда за една година. Към настоящия момент, през 1988 г. "Рено" постигна печалба от 10 милиарда и всички държавни фирми през 1988 г. са печеливши. Такива са "Бюл Хъниуел", "Сен Гобен", "Томпсон", "Матра" и много други. Това показва, че когато една държавна фирма се управлява по ефикасни икономически критерии, тя може и трябва да даде същите



резултати както една частна фирма. Смятам, че този пример на френските държавни фирми е отговор на критиката, която им бе отправена, а именно - че мениджърите от държавните фирми имат осигурено работно място и не им е нужно да си напъргат мозъците, за да накарат фирмите да работят добре.

Каква беше позицията на френското правителство и на министерствата? Бяха подписани договори с всеки един от ръководителите на фирми, основани на резултатите, които фирмите трябва да постигнат за един средно дълъг срок (но не за една година) и в рамките на една дългосрочна програма.

В примера, който ви привеждам с "Рено", въпросът, който бихте могли да ми зададете, е: "След като вие в началото сте спечелили, а след това загубили, в какво се изразяваше позицията на държавата?" Тя се изрази в това, че беше сменен ръководителят на фирмата. Така че управлението на държавната фирма е еднакво с това на частната фирма.

Въвеждането на програми за тотално качество във фирмите даде видимо положителни резултати. Но трябва също да се има предвид, че една програма за тотално качество не може да постигне стабилни резултати по-рано от 7-8 години.

Бих искал да споделя какви са помощите, отпуснати от държавата на фирмите. Те възлизат сумарно на 175 млрд. франка и са показани в проценти в следната таблица:

#### ДЪРЖАВНА ПОМОЩ ЗА ФИРМИТЕ

Общо 175 милиарда франка

1. Класически бюджетен кредит	20,3%
Изследване и развитие (наука, информатика, отбрана, съобщения, аеронавтика)	
2. Производство	5,2%
(черна металургия, корабостроене, аеронавтика)	
3. Инвестиции	4,9%
(бонификации на лихви)	
4. Износ	8,8%
(бонификации)	
5. Трудов кредит	3,7%
(преквалифициране, предпенсионни, частична безработица)	
6. Облекчения за задължителни производства	20,0%
(в полза на големи промишлени групировки)	
7. Пряко дотиране на стоки за широко потребление	11,4%
8. Данъчни облекчения	25,7%

Нека изясни обаче една важна постановка - отговорността за икономиката на фирмата пада преди всичко върху нейния ръководител, а не върху държавата.

.....